

“La catedral de Tortosa és la més afrancesada de totes”

JACOBO VIDAL FRANQUET (TORTOSA, 1976)

Professor d'Història de l'Art a la Universitat de Barcelona (UB)

Autor del llibre “Gènesi i agonies de la Catedral de Tortosa”

Amaga encara molts secrets la Catedral de l'Ebre, com vostè l'anomena?

L'època medieval ha estat sempre envoltada d'una aura de misteri, però és més fruit del temps que ens hi separa que altra cosa. Els historiadors no som massa de secrets.

Com és que a Tortosa, a diferència d'altres llocs com Tarragona o Lleida, no van construir una sinó dos catedrals?

Això era habitual. Fer-ne dues era normal a la Catalunya Vella, però no a la Nova. A Tarragona i Lleida van començar la catedral en romànic i la van acabar en gòtic. A Tortosa, en canvi, al segle XIV decideixen que la romànica s'ha quedat petita i en comencen una de nova, gòtica.

Que acabarà engolint la primera.

L'últim vestigi de la romànica desapareix al XVIII.

El 1347 es posa la primera pedra. Però l'arribada de la pesta negra, l'any següent, ho atura tot.

S'atura 25 anys. Però al primer mestre d'obra de la Catedral, Bernat d'Alguaire, ja l'havien enviat a Avinyó, la ciutat dels Papes, a buscar models de prestigi. Es volia una catedral gran i moderna.

Qui volia construir un temple tan especial?

Berenguer Desprats, bisbe entre 1316 i 1340, que va dir que volia una catedral “més gran, més bella i més apta” que l'anterior.

El bisbat de Tortosa era immens.

Ho és encara, malgrat perdre la meitat del territori. El bisbat era important, igual com la ciutat. Tortosa era un poder municipal, territorial i episcopal dins d'una Corona d'Aragó que era potència europea. Això explica que s'aixequés esta catedral i també el palau del bisbe, un edifici sense parangó a tot el país.

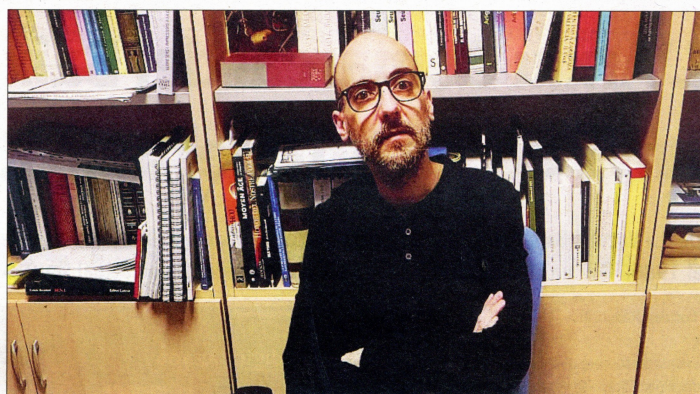
Un altre símptoma de poder era l'enviament de la relíquia a Madrid a cada embaràs reial.

Diria que avui es confia més en l'obstetrícia que en les relíquies. Però sí, en època moderna, un

“El primer mestre d'obra de la catedral, Bernat d'Alguaire, és enviat a França a buscar models de prestigi per a construir ‘la catedral més gran i més bella’”

“La seua monumentalitat li devem a la força de la Tortosa medieval dins d'una Corona d'Aragó que era potència europea”

“A Itàlia, a ningú se li acut acabar obres de fa 500 anys. En canvi, a Tortosa en som especialistes.”

canonge marxava a la capital amb la relíquia. La relació entre la Cort Reial i el Capítol Catedralici era molt rellevant.

Diu que la de Tortosa és la catedral més afrancesada del país.

Fixi's en la capçalera o absis, amb doble deambulatori, que no trobem en catedrals catalanes. O en els arcbotants, que sense ser tan grans com els de les catedrals franceses, s'hi emmirallen. Este afrancesament li devem, potser, a Joan de Frenoy.

Com es finançà la seua construcció?

En moments de màxima importància de l'obra, als segles XV i XVI, és la ciutat qui posa la meitat dels diners. A Itàlia era l'habitual, però aquí no.

El poder civil finançant el religiós.

Als dos els convenia. D'esta manera, la imatge de la ciutat es vinculava a un gran monument.

Cada arquitecte ha volgut ser fidel al moment artístic que li va tocar viure.

Però sempre respectant l'interior del temple, que acabà en gòtic malgrat finalitzar al segle XVIII.

Altres estils arquitectònics els veiem en detalls, façanes i en la capella de la Cinta.

A l'edat mitjana, els qui construïen catedrals també feien séquies. No hi havia arquitectes estrella?

N'hi havia algun. També feia séquies, però cobrava més que els altres. Bernat Roca, per exemple, mestre d'obres del rei i de la catedral de Barcelona, tenia una nòmina superior. Per la catedral de Tortosa han passat els grans noms de l'arquitectura medieval de la Corona d'Aragó, com Pere Compte.

El terme arquitecte és molt nou.

En aquell temps hi havia mestres de cases, pedrapiquers o obrers de vila, termes que segons en quins llocs tenien significats diferents.

La catedral de Tortosa va quedar inacabada.

Va ser un acabament inacabat. Com tantes obres.

El problema sempre és la temptació d'acabar coses de fa segles. A Itàlia, a ningú se li acut acabar les obres que Miquel Àngel va deixar inacabables fa 500 anys. En canvi, a Tortosa en som especialistes.

Vostè és partidari de dir les obres del passat “incompletes i imperfectes”.

No és la meua manera de pensar, sinó la de la majoria del meu ofici a tot el món.

És crític amb la restauració de la catedral.

Eliminació de teulades d'època moderna se n'han fet a molts llocs, però no amb “l'estil de Tortosa”. I el claustre? En rehabilitar-lo, va dir de ser medieval per ser un claustre del segle XX.

Diu que hi ha arquitectes contemporanis que tenen la pretensió de fer de mestres antics i emular Bernini o Miquel Àngel.

El problema no és l'arquitecte sinó qui li permet fer-ho. No podem abordar la rehabilitació de la catedral com aquell qui reforma un pis.

El veig en forma. Què li sembla l'obertura del temple al riu? Josep Pla ho escrivia fa 60 anys.

Soc fan de Pla. Però de tombar les cases de la catedral ja se'n parlava al segle XVIII. Va ser un error. L'edifici ha perdut monumentalitat i ara es veuen més els defectes. Fa un segle, Domènec i Muntaner volia fer el mateix amb les cases que envoltaven Santa Maria del Mar. Si llavors no es va fer, s'imagina tirar avant esta idea en ple segle XXI?

Fa de professor a Barcelona i viu a Castelló.
A Tortosa no m'hi volien. Què hi farem.

Com és?

La meua intenció era viure i treballar a Tortosa. Però la meua oposició a les intervencions sobre el patrimoni de la ciutat em va complicar molt la vida. I vaig decidir marxar.